

Szélsőséges párbeszéd Útmutató foglalkozásvezetőknek

A projekt finanszírozását az Európai Bizottság támogatta. A közlemény kizárólag a szerző véleményét tükrözi, és az Európai Bizottság nem vállal felelősséget a benne szereplő információk bármilyen felhasználásáért.

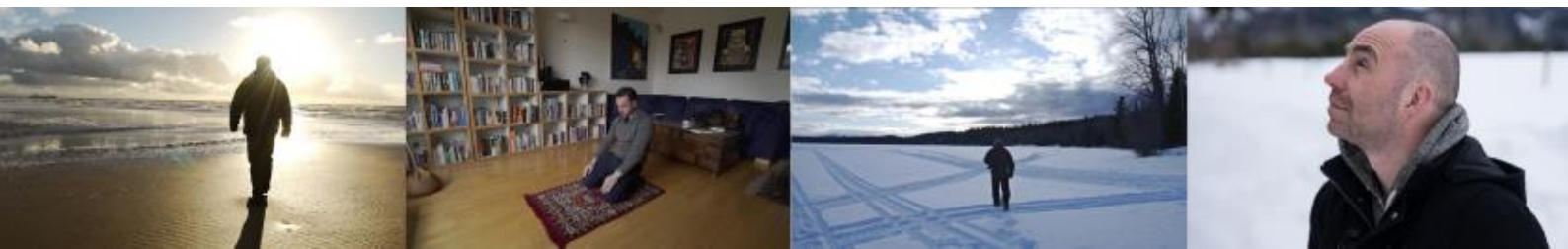

TARTALOM

Kinek szól ez a kézikönyv?	4
Miről szól a Szélsőséges párbeszéd?	5
Szélsőséges párbeszéd: Miért van rá szükségünk	7
Szélsőséges párbeszéd: Filmek	9
Szélsőséges párbeszéd: Források	10
A Foundation for Peace álláspontja a Szélsőséges párbeszédéről	13
Útmutató a levezetéshez	15
A Szélsőséges párbeszéd hatékony levezetése	17
Levezetési stílusok	19
Levezetési módszerek	21
Tréning a trénereknek - A program áttekintése	29
Tevékenység: Bárki, aki...	30
Tevékenység: Zip Zap Zop	34
Tevékenység: Tárd ki a karom	37

Kinek szól ez a kézikönyv?

A kézikönyv *tanárok, fiatalokkal dolgozó személyek, szociális munkások és olyan emberek számára készült, akik a szélsőségek megelőzése vagy kizárása érdekében dolgoznak*. A kézikönyv a Tim Parry Johnathan Ball Foundation for Peace pedagógiai nézeteit tekinti át, amelyet ezen jelenség megközelítésére alkalmazunk. 20 éves gyakorlatunkra támaszkodva kidolgoztunk és tökéletesítettünk egy megközelítést a fiatalokkal és közösségekkel végzett munkához: ez a „**nehéz beszélgetések levezetése**” olyan témákkal kapcsolatban, mint az előítéletek és a szélsőségek. Felismertük, hogy ezek a témák komoly elkötelezettséget követelnek meg; nem térünk ki a párbeszéd elől, hanem beleállunk a vitába, vállaljuk a konfrontációt és a szembesítést, miközben szem előtt tartjuk a résztvevők érzékenységét és bevonódását is.

A kézikönyv bepillantást nyújt abba a folyamatba, hogy mi segített kialakítani a Szélsőséges párbeszédben szereplő oktatási anyagokkal kapcsolatos álláspontunkat, illetve - reményeink szerint - felruházza a vezetőt azzal *a tudással, mellyel magabiztosan* adhatja le a képzési anyagot. A kézikönyv célja, hogy kiegészítse az oktatási segédanyagokat, melyek átfogó képzési célokat, oktatási pontokat és levezetési utasításokat tartalmaznak.

Miről szól a Szélsőséges párbeszéd?

A Szélsőséges párbeszéd tartalmaz egy **különleges rövidfilm-sorozatot, valamint szabadon hozzáférhető oktatási segédanyagokat**, melyeknek az a célja, hogy csökkentsék a szélsőséges nézetek vonzerejét a fiatalok körében, valamint pozitív alternatívát kínáljanak az interneten és a közösségi médiában egyre nagyobb számban elérhető szélsőséges anyagokkal és propagandával szemben. A Szélsőséges párbeszéd segíti a szélsőségesességről és radikalizmusról folytatott biztonságos és konstruktív megbeszélést, melyet iskolai vagy közösségi keretek között folytatnak le az Egyesült Királyságban, Kanadában, Németországban és Magyarországon.

A rövid dokumentumfilm-sorozat **olyan kanadai és európai emberek személyes történetét mutatja be, akiket komolyan befolyása alá vont az ideológiai paletta különböző pontjain megjelenő erőszakos szélsőségesesség**. Szerepel köztük egykori szélsőjobboldali párttag Kanadából, egy Calgaryben élő édesanya, akinek fiát Szíriában, az ISIS harcosaként ölték meg, egy Szomáliából menekült fiatal munkás, az Ulsteri Önkéntes Erők (Ulster Volunteer Force, UVF) egykori tagja, az Egyesült Királyságban működő, de mára betiltott al-Muhajiroun iszlamista csoport volt tagja, egy Berlinben élő szír menekült, valamint a szélsőjobboldali tüntetések célkeresztjébe került magyarországi roma közösség egy tagja.

A filmekhez olyan oktatási segédanyagokat mellékelünk, amelyek osztályteremben vagy közösségi terekben is felhasználhatók a fiatalok tájékoztatására, azzal a céllal, hogy **biztonságos helyet teremtsen az ellentmondásos témák megvitatásához, illetve fejlessze a kritikai gondolkodást, így felvértezzük őket a szélsőségekkel szemben**. Az anyagnak az is célja, hogy magabiztosságot adjon a fiatalokkal dolgozó tanároknak a vitatott és érzékeny kérdéseket érintő aktív párbeszédkezelésében. A források Prezi prezentációkat és gyakorlati tájékoztató csomagokat tartalmaznak, melyek az „[Oktatási segédanyagok](#)” részben érhetők el a [weboldalunkon](#). Minden film és forrás ingyenesen elérhető a projekt weboldalán, angol nyelven. A források francia, német és magyar nyelven elérhetők, a filmeket kérésre angol jelnyelvvél (BSL) is elérhetővé tesszük. További tájékoztatásért írjon e-mailt nekünk az info@extremedialogue.org címre.

A Szélsőséges párbeszéd **képzési és levezetési útmutatót** ad a filmek és oktatási segédanyagok felhasználásához, hogy a tanárok és a fiatalokkal foglalkozó egyéb szakemberek szert tegyenek arra a magabiztosságra, melyre szükségük lesz az érzékeny témákkal kapcsolatban felmerülő viták levezetéséhez.

Európai Unió Bűnmegelőzés és bűnözés elleni küzdelem (ISEC) programjából kapott társfinanszírozásával készült Szélsőséges párbeszéd projektben részt vett az [Institute for Strategic Dialogue](#), a [Duckrabbitt](#) film

készítői és a [The Tim Parry Johnathan Ball Foundation for Peace](#) jótékonyági alapítvány és civilszervezet (NGO). A Szélsőséges párbeszéd kiterjesztését Európában projektpartnereink: a [West London Initiative](#) (Egyesült Királyság), a [Cultures Interactive](#) (Németország) és a [Political Capital](#) (Magyarország) támogatják.

Szélsőséges párbeszéd – Miért van rá szükség

Mi a probléma?

Az emberek nagyon különböző okokból sodródnak az erőszakos csoportok felé. A státusz megszerzésétől a sérelmek megtorlásáig rendkívül széles skálán mozognak az okok, melyek az ilyen csoportokhoz vonzzák az embereket, akik úgy érzik, hogy a csoporthoz való tartozás vagy a közös ügy köteléket teremt, kölcsönös megértést biztosít, és azt az érzést kínálja, hogy a problémáikra a csoporttal vagy a csoporton keresztül található megoldást vagy igazolást.

A fekete-fehér, a „mi és ők” gondolkodás, a „másikról” szóló egyszerűsített narratívák, a bizalmatlanság, az elidegenedés és az elembertelenítés tipikus jelei annak a távolságnak, amely kialakítja, majd egyre jobban elmélyítheti a lövészárkokat. Ha ezeket a jeleket figyelmen kívül hagyjuk, akkor viselkedésmóddá válhatnak, amely igazolja és támogatja az erőszakot.

A változás elmélete

A Szélsőséges párbeszéd lehetőséget ad a hallgatóságnak, hogy találkozzanak a „másikkal”, vagy meghallgassák azokat, akikkel rendes esetben nem érintkeznek. A filmek fontos, stimuláló történeteket mutatnak be, amelyek értelmezik a kérdést és kapcsolatot teremtenek vele. Az egykori elkövetők reflektálnak az erőszak valóságára és döntéseik következményeire. Az áldozatok és a túlélők megosztják fájdalmukat, illetve bemutatják a kiszolgáltatottak nézőpontját, akik képtelenek voltak befolyásolni azon eseményeket, melyek drámai módon hatottak életükre, illetve azóta is folyamatosan alakítják azt.

A filmekhez biztosított oktatási segédanyagot úgy szerkesztettük meg, hogy a lehetőségek szerint elmélyítse a nézők tanulási élményét. A foglalkozásokat úgy terveztük meg, hogy a filmekben felmerülő témákkal kapcsolatos feladatok elvégzésével segítséget nyújtsanak a hallgatóságnak a témák átélésében és megértésében, így a tanultak valódi jelentéstartalommal bírnak a számukra.

Ha valóban szeretnénk eltávolítani az embereket a szélsőségektől, akkor párbeszédre van szükség; **„Egy probléma nem oldható meg azon keretek között, amelyben létrejött”**. Gyakran leküzdhetetlen vágy támad bennünk, hogy szembeszálljunk azokkal, akikkel nem értünk egyet vagy akik különböznek tőlünk, és kijavítsuk őket. Mi azonban tisztában vagyunk azzal, hogy az ilyen reakció elhatárolódást és eltávolodást vált ki. Ezzel még távolabb kerülünk a célunktól, hogy bevonjuk, meggyőzzük és kapcsolatba hívjuk a másikat.

Hogyan törjünk ki az ördögi körből? Hiszünk abban, hogy meg kell hallgatnunk a másikat, és aztán még figyelmesebben hallgatni, helyet és teret biztosítani, ahol az emberek találkozhatnak „a másikkal”, félre kell tennünk az előítéleteket és lehetőséget teremteni a kritikus és értelmes párbeszéd létrejöttéhez, akár a film, akár a való élet - vagy lehetőség szerint mindkettő - kapcsán. Forrásaink ennek a célnak a megvalósítását szolgálják.

Miért van szükségünk a Szélsőséges párbeszédre?

Felismertük, hogy a szélsőségesség egy rendkívül összetett téma. Kiemelt figyelmet kap a sajtóban. Tapasztalatból tudjuk, hogy a tanárok, a fiatalokkal foglalkozó szakemberek és a szülők számára feszültséget okozhat az olyan érzékeny témákkal kapcsolatos beszélgetés, mint amilyen a szélsőségek kérdése. A filmek és az oktatási segédanyagok ezért eszközt adnak a tanárok, a szociális munkások és a fiatalokkal foglalkozó egyéb szakemberek kezébe, hogy **biztonságos és strukturált keretek között vezethessenek a fiatalokkal fontos beszélgetéseket a szélsőségekkel kapcsolatos témákról.**

Miért?

- Ezek a **párbeszéd**ek jelenleg is zajlanak a fiatalok között, az interneten és az életben is, gyakran azonban csak négy szemközt, felelős vagy tájékozott felnőtt jelenléte nélkül.
- **Lehetetlen tökéletes védelmet biztosítani a fiataloknak** a szélsőséges üzenetekkel, képekkel és videókkal szemben, melyekkel az interneten és a médiában egyaránt találkozhatnak.

A Szélsőséges párbeszéd ezért azt célozza meg, hogy ellenállást építsen ki bennük, illetve segítse a fiatalok kritikai gondolkodásának kibontását, hogy a szélsőséges propagandával találkozáskor megértsék az ilyen típusú tartalmak gyökereit és szándékait, és olyan helyzetbe kerüljenek, ahol nagyobb valószínűséggel hoznak pozitív, mint destruktív életdöntéseket. Létfontosságú, hogy felruházzuk őket azokkal a képességekkel és ismeretekkel, melyekre szükségük van ahhoz, hogy **kritikusan értékeljék ezeket a tartalmakat, és ne vegyék el a kedvüket az ellentmondásos vagy érzékeny témákban folytatott vitáktól.**

A Szélsőséges párbeszédnek **nem célja, hogy deradikalizálja** azokat, akik már szélsőséges nézeteket vallanak. Tisztában vagyunk azzal, hogy a filmek vagy az osztálytermi beszélgetések nagy valószínűséggel nem térítik el azokat, akik már erre az ösvényre tévedtek. A projekt célja inkább a **megelőzés**, hogy előbb juttassuk célba az üzeneteinket, mint a szélsőségesek, ugyanazzal a módszerrel, ahogy egyéb kérdésekben, pl. az alkohol, a szexualitás, a drogok, a családon belüli erőszak vagy a női nemi csonkítás (FGM) területén biztosítunk oltalmazó célú oktatást a fiatalok számára. Célunk az is, hogy támogatást nyújtsunk a fiatalokkal foglalkozó szakembereknek, hogy megvédhessék a gondjaikra bízott gyermekeket.

Szélsőséges párbeszéd: Filmek

- A mai fiatalok könnyen felismerik a propagandát és a színpadias tartalmakat. Az Szélsőséges párbeszéd ezért **valós személyek történeteit használja fel, akik személyesen tapasztalták meg a szélsőségeket.** Filmjeink szereplőinek **őszintesége és hitelessége** központi szerepet kap a Szélsőséges párbeszédben. Az emberek összetettek, nem szabad őket egydimenziós „áldozatként” vagy „szélsőségesként” bemutatni, ezért a filmeket **vágatlanul és előzetes forgatókönyv nélkül** forgattuk el. Egyszerűen megkértük a film szereplőit, hogy **saját szavaikkal meséljék el a történetüket.**
- A magával ragadó, fiatalok érzelmeire ható szélsőséges propagandához hasonlóan a Szélsőséges párbeszéd filmjeit is **arra szántuk, hogy érzelmi válaszokat váltsanak ki** a nézőkből, és legalább annyi kérdést vessenek fel, mint amennyi választ adnak. A fő filmeket ezért úgy terveztük meg, hogy **bevonják a nézőket, érdeklődést ébresszenek az érintett témával** kapcsolatban, illetve **kiindulási pontként szolgáljanak a beszélgetéshez.** A szélsőségeket övező különböző kérdéseket (beleértve a figyelmeztető jeleket, a toborzást, a propagandát, az ideológiai konstrukciókat, a deradikalizálást, az erőszakot és a szélsőségesség kapcsolatokra, családra, közösségre és társadalomra gyakorolt hatását) ezt követően még alaposabban feltárjuk az oktatási segédanyagokon belül. Ezenfelül három kiegészítő riportfilmet is forgattunk minden kanadai filmszereplőhöz, melyek további mélységet adnak a történeteiknek.
- Idősebb diákok vagy egyetemi hallgatók részre ezeket a filmeket az oktatási segédanyagok nélkül is fel lehet használni vitaébresztőként vagy az érintett témák kiegészítő tananyagaként. A filmeket különféle környezetben felhasználtuk már, többek között a szélsőségekről tartott egész napos műhelyfoglalkozáson, egy Egyesült Királyságban működő akadémián, valamint kanadai egyetemeken tartott PhD kurzusokon, melyek a radikalizálódás szépirodalmi megjelenését tárgyalták. A filmeket ugyanakkor pedagógusok, és az első vonalban dolgozó szakemberek továbbképzési segédanyagaként, valamint idősebb diákokkal folytatott négy szemközti beszélgetésekhez is felhasználtuk.

Szélsőséges párbeszéd: Források

Kinek szólnak ezek a források?

Az oktatási segédanyagokat a filmek köré építettük, és beágyaztuk a Prezi prezentációkba, melyek az „[Oktatási segédanyagok](#)”, részben érhetőek el a [weboldalunkon](#). A prezentációk mellé átfogó „[tájékoztató csomagokat](#)” is biztosítunk, melyek a weboldalunkon érhetőek el. A Prezi diák és a kapcsolódó tájékoztató csomagok kronologikus sorrendben kapcsolódnak egymáshoz, és a filmek kiegészítéseként egy sor tevékenységet és csoportos feladatot, képeket, hangos idézeteket és további riportfilmeket is biztosítunk a hallgatóknak.

A forrásanyagok elsősorban a 14-18 év közötti korosztályt célozzák meg, és oktatási környezetben (akár formális, pl. iskolai, akár informális, pl. fiataloknak tartott csoportok, közösségi alkalmak) való bemutatásra készültek. Annak ellenére, hogy ők az elsődleges célcsoport, a források felhasználhatók idősebb vagy esetleg kicsit fiatalabb korosztályok esetében is, szellemi érettségük a csoportméret vagy a nekik nyújtott támogatás szintjének függvényében. A forrásokat vagy a bennük foglalt egyéni gyakorlatokat felhasználhatják a fiatalokkal foglalkozó szakemberek is, hogy alaposabban feltárhassák a szélsőségeket és a radikalizmust övező problémákat.

Mi a források felhasználási célja?

A tájékoztató csomagok célja, hogy lehetőséget biztosítsanak az elmélyülésre és a további tanulásra a filmekkel kapcsolatban, melyek olyan embereket mutatnak be, akik elkövették vagy elszenvedték a szélsőséges cselekményeket, illetve akik eltávolodást és a marginalizációt élnek meg.

Ezek egy sor olyan gyakorlatot és tevékenységet tartalmaznak, melyek elősegítik a komoly párbeszéd létrejöttét egy nehezen megközelíthető témában.

A források célja, hogy elősegítsék a fiatalok **képzését, pszichológiai és társadalmi tájékozottságát** az alábbiakkal:

- A fiatalok **szélsőségekkel** és annak gyökereivel **kapcsolatos tudásának és ismereteinek** gyarapítása, az ideológiákat is ideértve;
- A csoportokat és egyéneket övező **mítoszok és téveszmék megkérdőjelezése**;

- Közvetlenebb, a „címszavakon túlmenő” kapcsolat az egyénnel és élettörténetükkel **az empátia és a kapcsolatok erősítése, illetve a közös értékek feltárása** érdekében;
- A **szélsőséges csoportokhoz csatlakozó és erőszakos cselekményeket elkövető egyének motivációinak vizsgálata**;
- **Az erőszakos szélsőségesesség hatásainak és következményeinek** elemzése;
- **A kritikai gondolkodás és értékelés képességének kialakítása, a világhálón és a való életben egyaránt**;
- Annak mérlegelése, hogy **a fiatalokat hogyan lehet bevonni a változások előmozdításába és befolyásolásába**.

Amellett, hogy ellenállást építsen ki a fiatalokban a szélsőségekkel szemben, a Szélsőséges párbeszéd további célja a tanárok és a fiatalokkal foglalkozó egyéb szakemberek **szakmai fejlesztésének támogatása**. A forrásanyagok lecketerv-formátuma segíti a tanárokat a nehéz témákról folytatott párbeszéd előmozdításában - ebben támogatja őket az ismerős szerkezet, amely nem igényel komoly szakismereteket. Célunk, hogy **kiépítsük és megerősítsük a magabiztosságot** azokban, akik ilyen kérdésekkel foglalkoznak az osztálytermekben.

A Szélsőséges párbeszéd azt a célt is maga elé tűzte, hogy **szélesebb védelmi képességekkel** ruházza fel a tanárokat és a fiatalokkal dolgozó egyéb szakembereket. Azzal, hogy a filmek és az egyéb segédanyagok olyan témákat fednek le, mint a radikalizálódási folyamatok, szeretnénk felruházni a tanárokat és a fiatalokkal foglalkozó szakembereket azzal a magabiztossággal, melyre szükségük van ahhoz, hogy megvédhessék a gondjaikra bízott gyermekeket.

Hogyan érik el ezeket a célokat?

A gyakorlatokat és a tevékenységeket tudatosan úgy terveztük meg, hogy maximálisan bevonja a résztvevőket, így szélesebb csoportból tanulhatnak. Azt a megközelítést használjuk, hogy a részvételre, a nyitottságra és a kollektív tanulásra ösztönözve segítsük a fiatalokat az ismeretek megszerzésében. Ezért kerüljük az egyszerű és korlátozó megoldásokat és válaszokat, ehelyett a résztvevők közreműködése és válaszaik alapján törekszünk a megfogalmazás és a bevonódás előmozdítására. Ez a megközelítés különösen sikeresnek bizonyult a vegyes csoportokban végzett munkánál, valamint az olyan témák esetében, amelyekbe időnként nehéz bekapcsolódni.

A csomag az alábbi típusú feladatokat tartalmazza:

- **Kérdések és kutatások** - a résztvevők érzelmi intelligenciájának és válaszkészségének növelése, az eltérő vélemények és nézőpontok megosztása érdekében.
- **Narratív gyakorlatok** - az igazság tisztázása (pl. „Daniel azt gondolta - az igazság az...”).
- **Problémamegoldás** - kis- vagy nagyobb csoportban végzendő vagy végrehajtandó feladatok. A feladatok arra ösztönzik a résztvevőket, hogy másként gondolják át a dolgokat, új eshetőségeket vegyenek számításba és feltárják az alternatív lehetőségeket.
- **Erkölcsei érvelés** - olyan forgatókönyvek és helyzetek, amelyek kritikai gondolkodásra, saját alapértékeink és közös meggyőződéseink alapjainak átgondolására ösztönöznek.
- **Választások és következmények** - a cselekedetek és döntések hatása, az áldozatra gyakorolt hatást is figyelembe véve.
- **„Aktivizáld magad”** - mit tehetsz te? Gyakorlatok a következő lépések feltárásához egyének és közösségek számára, valamint a pozitív változások megvalósításához szükséges gyakorlati lépések megfontolásához.

A Foundation for Peace álláspontja a Szélsőséges párbeszédéről

Az Alapítvány teljesen egyértelmű megközelítést alkalmaz a konfliktuskezelés területén végzett munkához, valamint az **egyenlőségen, a bevonódáson és a megértésen** alapuló békéltetéshez. Ugyanezen alapelveket kell alkalmazni a szélsőségek megelőzését célzó munka elvégzéséhez is.

Ahhoz, hogy elérjük azt a pontot, ahol az emberek **hajlandóak és képesek** együttműködni annak érdekében, hogy a negatív konfliktushelyzeteket átfordítsák pozitív lehetőséggé, mely változást és növekedést hozhat, szükség van a megértés időszakára – **hogy megvizsgáljuk és megértsük saját elvárásainkat és igényeinket; illetve tudatában legyünk a „másik” nézőpontjának és igényeinek, illetve megértsük azokat.**

Ez csak úgy valósítható meg, ha a csoportok és/vagy az egyének azt érzik, hogy **tisztességes bánásmódban részesülnek és egyenlő eséllyel hallathatják a hangjukat.** Ilyen formában az Alapítvány igyekszik a konfliktus mindkét oldaláról bevonni embereket, illetve közösen dolgozni velük, illetve olyan programokat összeállítani, amelyek lehetőséget biztosítanak a résztvevőknek a következőkhöz:

- Pozitív munkakapcsolatok kiépítése
- Az értékesség és a tisztelet érzése
- A biztonság és a támogatás érzése
- Kilépés a komfortzónából
- Nézőpontok, vélemények és tapasztalatok megosztása
- Nézőpontok, vélemények és tapasztalatok meghallgatása
- Alapértékek megkérdőjelezése
- Mások konstruktív megkérdőjelezése
- Tájékoztatás saját tanulási útjukról
- Saját problémáik megoldása

Mіндеzt szem előtt tartva a Szélsőséges párbeszéd műhelyfoglalkozásokat úgy építettük fel, hogy a résztvevők megtapasztalhassák ezt a tanulási megközelítést. Az oktatót vagy ahogy a tájékoztató csomagokban nevezzük, a „vezetőt” arra bízjuk, hogy befogadó és részvételt segítő módszerekkel és nyelvezettel segítse a csoport

bevonódását. A nyílt kérdezés mindvégig fontos szerepet játszik, ezt tudatosan alkalmaztuk a maximális bevonódás és a feltárás érdekében. Nem az a cél, hogy „megtanítsuk” a csoportokat arra, amit megtapasztalnak, vagy olyan egyezségekbe kényszerítsük őket, melyre egyébként nem kerülhetne sor. A cél az, hogy lehetőséget biztosítsunk a bevonódásra, és a különböző csoporttagoknál felismerjük, amint ez különböző szinteken bekövetkezik. Ha ezt sikerül megvalósítani, a résztvevők azt fogják érezni, hogy meghallgatták, befogadták és megerősítették őket.

Útmutató a levezetéshez

A vezetőnek a foglalkozás levezetése **előtt meg kell ismerkedni a használni kívánt filmek, prezentációk és tájékoztató csomagok minden aspektusával**, illetve át kell tekintenie az anyagot. Minden szükséges kiegészítő anyagot elő kell készíteni, gondoskodni kell az audiovizuális technológiákról, és a foglalkozás előtt tesztelni kell ezen eszközök megfelelő működését. Ez különösen fontos a rövidebb foglalkozások esetében, ahol minden idővesztés befolyásolhatja a filmek és a segédanyagok hatékony és biztonságos átadását. Amennyiben bármilyen műszaki nehézséget tapasztal a filmek vagy a segédanyagok leadásában, bátran forduljon hozzánk az alábbi címen: info@extremedialogue.org.

Útmutató a segédanyagok leadásához

Mindegyik komplett segédanyag legfeljebb 3,5-4,5 órás tartalmat, tevékenységet és gyakorlatot foglal magában. Ajánlott a Prezi diákon és a tájékoztató csomagokban szereplő összes foglalkozást és részt elvégezni a csoportokkal a tanulási lehetőségek maximális kihasználása érdekében.

Tisztában vagyunk azzal, hogy ez nem minden környezetben és nem minden csoporttal megfelelő eljárás, és az is megeshet, hogy az idő szűkössége nem teszi lehetővé. Ezért a **segédanyagokat önálló modulokként terveztük meg, hogy rugalmas, de biztonságos módon lehessen váltani** köztük. Ezáltal az oktatónak lehetősége nyílik rá, hogy - amennyiben ez jobban illeszkedik az iskolai tantervbe -, szemeszterenként egy hetes modult tanítsanak meg. Arra azonban felkérünk minden oktatót, hogy a segédanyagokat ne szerkesszék össze, és ne hozzanak létre új változatokat. A segédanyagokat oktatási szakemberek hozták létre, biztonsági szempontokat figyelembe véve, és az anyagok módosításával sérülhet azok tartalma.

Hasonlóképp, az egyes tevékenységhez vagy gyakorlathoz megadott **időtartam** is csak tájékoztató célt szolgál, így az egyes vezetők a kontextus, a foglalkozások és az időkorlátok függvényében lerövidíthetik vagy meghosszabbíthatják a nyitott megbeszéléseket.

A Szélsőséges párbeszédhez adott segédanyagok **különbféle tantervbarát kontextusban** használhatók. A Calgaryben működő Foundations for the Future Charter Akadémián Daniel történetét használtuk fel egy negyedéven át, és hetente egy órát tartottunk a 14-18 éves korosztályhoz tartozó, társadalomtudományt hallgató diákok részére. A londoni Cranford Community College jelenleg az Egyesült Királyságban zajló történeteket

használják 14-15 éves gyermekeknél az egészséges életmód (Personal Social and Health Education - PSHE) osztályokban, heti egy órában. A filmeket és segédanyagokat úgy szerkesztettük meg, hogy a foglalkozásvezetők rugalmasan tudják hozzáigazítani a leadott anyagot az igényekhez.

Útmutató a filmek bemutatásához

- A foglalkozásvezetőnek előzetesen meg kell néznie a film(ek)et, hogy **felmérje azok alkalmasságát** és megismerkedjen a tartalmukkal.
- A Szélsőséges párbeszéd **filmje előtt mindig megfelelő bevezetést** kell tartani, akár a Prezi biztonsági diái, akár egy hasonló rövid tájékoztatás segítségével. Amennyiben a gyermekek élettapasztalatai és a filmek tartalma között előfordulhatnak párhuzamok, rendkívül fontos, hogy erre előzetesen figyelmeztessék a nézőket.
- **Ne írja le vagy ne körvonalazza** az egyes történetek tartalmát részletesen a film megtekintése előtt. Hagyja, hogy a film szereplői mondják el saját történetüket.
- **A film megtekintése után hagyjon időt** a diákoknak vagy a résztvevőknek, hogy megemésszék a történetet és reflektálhassanak rá (kb. 30 másodperc, vagy a beszélgetés megindulásáig eltelt idő elégséges).
- A Prezi-n szereplő filmváltozatokról minden **trágárságot** töröltünk. Ugyanakkor a [YouTube](#)-on elérhető cenzúrázatlan változatokat is használhatja a vezető saját belátása szerint (az adott csoport vagy a résztvevők korosztálya alapján).
- A **kanadai riportfilmekhez rövidebb szegmenseket** jelöltünk be a YouTube-on az egyes videoleírásokban. Ezek a szegmensek önállóan is használhatók adott problémák megvilágításához (figyelmeztető jelek, toborzás, propaganda, ideológiai konstrukció, deradikalizálás, családra, közösségre és társadalomra gyakorolt hatás, erőszak), ezeket azonban szintén megfelelően be kell vezetni az adott filmhez biztosított tájékoztató csomagokban található kereteket felhasználva.

A Szélsőséges párbeszéd hatékony levezetése

A Szélsőséges párbeszéd műhelyfoglalkozások levezetése közben bizonyos megközelítések alkalmazásával maximalizálhatja vezetői munkájának hatékonyságát a csoportokban. Az alábbiakban felsorolunk néhány olyan megközelítést, amelyet hasznosnak találhat:

- Próbálják ki a **párban végzett munkát**. Amíg a foglalkozásvezető a gyakorlatot vezeti, a társa igyekezhet a tőle telhető legnagyobb mértékben bevonódni a folyamatba, hogy segítse a többi résztvevő megnyilatkozásait, valamint szemmel tartsa az egyéni és csoport megfelelő állapotát.
- Ne feledje, hogy *ehhez nem szükséges egy adott terület szakértőjének lenni*. Tökéletesen megfelel, ha azt mondja: „*Nem tudom, de köszönöm, hogy megkérdezted*”. Megpróbálom kideríteni.
- *Az interaktív, kötetlen tanulás* gyakran eredményez *meghatározatlan* kimenetelt, de *igyekszik előmozdítani* a fontos kérdésekről folytatott *nyitott párbeszédet*.
- A *foglalkozásvezető feladata, hogy ne hagyja a csoportot egyetlen eszmekörhöz leragadni*. Fontos, hogy minden résztvevőnek *alkalma nyíljon kifejezni a gondolatait*, illetve *meghallgatni és megérteni azokat az embereket*, akik csatlakoznak hozzájuk a folyamatban.
- A foglalkozásvezető feladata, hogy *olyan feladatokat és tevékenységeket alkalmazzon, melyek végigvezetik a csoportokat a folyamaton* és *összeköttetést teremtsen mindennapi életük és a megoldandó kihívások között*.
- Időnként a résztvevők közül *egyesek* sokkal *hangosabb és kifejezőbb energiákkal vesznek részt, mint mások*. Ügyeljen rá, hogy *ez a kifejezőmód is megkapja a támogatást, de ne vonja el a figyelmet a többi diákról*, akik több bátorítást igényelnek gondolataik kifejezéséhez.
- *A biztonságos tanulási folyamat fontosabb, mint az eltervezett és előkészített ütemterv betartása*. Álljon készen rá, hogy szünetet tart vagy elhalaszt egy folyamatot vagy tevékenységet a biztonságos bevonódás fenntartása érdekében.

- **Mindenkit** egyenlő energiákkal és figyelemmel **bátorítson és fogadjon be** a folyamatba.
- **A munkafolyamat minden szakaszát el kell magyarázni** a résztvevőknek. Ne féljen az ismétléstől, megessék, hogy a résztvevők elsőre nem értik meg az információkat. Ez nem jelenti azt, hogy minden szakaszt részletesen le kell írni (egyres elemekhez fenn kell tartani a „meglepetés erejét”).
- **Minden új foglalkozás vagy megbeszélés kezdetén adjon emlékeztetőt** arról, hogy mi történt az előző találkozón, így a találkozók összekapcsolódnak és nem veszik el a jelentés.
- Ha úgy **dönt, hogy változtat a hangnemen** (a tevékenység stílusán vagy hangulatán), és a foglalkozást pozitív lezárással fejezi be, **akkor magyarázza el, hogy miért teszi.**

Néhány használható példamondat:

- **„Komoly érzelmeket éltünk át az osztályban, most azonban ideje továbblépni”.**
- **„Ezekre a dolgokra később visszatérhetünk, most azonban el kell engednünk őket egy időre”. „A következő gyakorlat segít, hogy továbblépjünk egy másik területre.” „Lehet, hogy a következő alkalommal visszatérünk erre, most azonban lezárjuk ezt a foglalkozást.”**
- **A foglalkozások után maradjon elérhető a hallgatók számára,** mivel néhány résztvevő esetleg magánbeszélgetést szeretne folytatni Önnel. A fentieket szem előtt tartva igyekezzen a foglalkozásokat a rendelkezésre álló időkeret előtt egy kicsivel hamarabb lezárni.
- Az érintett témákat figyelembe véve, jó ötlet lehet **értesíteni a csoportban résztvevő gyermekek szüleit** a foglalkozás megkezdése előtt. Ezt megteheti a szülőknek elküldött levélben, melyben röviden tájékoztatja őket arról, hogy a csoport mit fog tanulni, valamint megadja az elérhetőségét, amennyiben kérdéseik vagy aggályaik merülnének fel.

Levezetési stílusok

A felsorolt példák nem teljes körűek. Ezek felhasználhatók és fel is kell használni őket a kontextustól függően, szem előtt tartva a tanulási folyamat során esetlegesen elvégzett változtatásokat. Az anyagra adott eltérő válaszok megkövetelik a rugalmasságot, és esetenként a stílusváltást a maximális bevonódás elérése érdekében.

A semleges vezető

A semleges vezető semmilyen személyes véleményt nem oszt meg, kizárólag a résztvevők közötti párbeszéd és megbeszélés támogatására összpontosít, semmilyen gondolatot vagy javaslatot nem ad elő.

pl. „Mit gondolsz?”, „Hogyan szeretnél válaszolni erre?”

A kiegyensúlyozott megközelítés

A vezető kiegyensúlyozott megközelítést alkalmaz és többféle nézőpontot felkínál, többek közt olyanokat is, amelyekkel személy szerint nem ért egyet, így különféle gondolatokat és véleményeket mutat fel, melyeket a résztvevők megvizsgálhatnak. Így lehetőségük nyílik rá, hogy feltárják és kifejezzék saját nézeteiket.

pl. „Gondoltál már arra...”, „Ha egyetértesz X véleményével, akkor egyetértesz Y-nal is?”

A konszenzus megkérdőjelezése („ördög ügyvédje”)

Ezzel a levezetési megközelítéssel a foglalkozásvezető szándékosan olyan helyet foglal el, amely szemben áll a csoporton belül általánosan elfogadott véleménnyel, ezzel aláássa a konszenzust, válaszokat provokál és hangot ad olyan nézeteknek, amelyek nem jelentek meg a teremben.

pl. „Mi van, ha valaki azt mondaná.?”, „Tudatok arról, hogy...?”

Kinyilvánított állásfoglalás

Ezzel a levezetési stílussal a foglalkozásvezető kinyilváníthatja a saját személyes véleményét, hogy megkérdőjelezen egy erősen egyoldalú érvelést. Ezt az eljárást nagyon elővigyázatosan és megfelelő módon kell alkalmazni, mert csak így érhető el, hogy a résztvevők ne zárkózzanak el a foglalkozásvezetőtől, aki túlságosan egyoldalú álláspontra helyezkedik. Ügyeljen a pártatlanság megőrzésére.

pl. „Tapasztalataim szerint...”, „Rengeteg ember szerint, akivel beszélgettem...”

Naiv vezető

A naiv foglalkozásvezető megjátssza, hogy nem rendelkezik elég ismerettel, vagy nem ért egy bizonyos kérdést, illetve témát, ezzel ösztönzi a résztvevőket, hogy „tanítsák” a vezetőt”. Ha ezt a megközelítést alkalmazza, a vezető választhat azon lehetőségek közül, hogy megpróbál elvégezni egy tevékenységet, de szándékosan kudarcot vall, vagy nehézségei támadnak a végrehajtásban, így a résztvevők átvállalhatják a feladat elvégzését, bebizonyítva, hogy vannak erre sokkal hatékonyabb módszerek.

pl. „*Soha nem hallottam erről, elmondanátok részletesebben*”, „*Mit értesz az alatt, hogy...*”

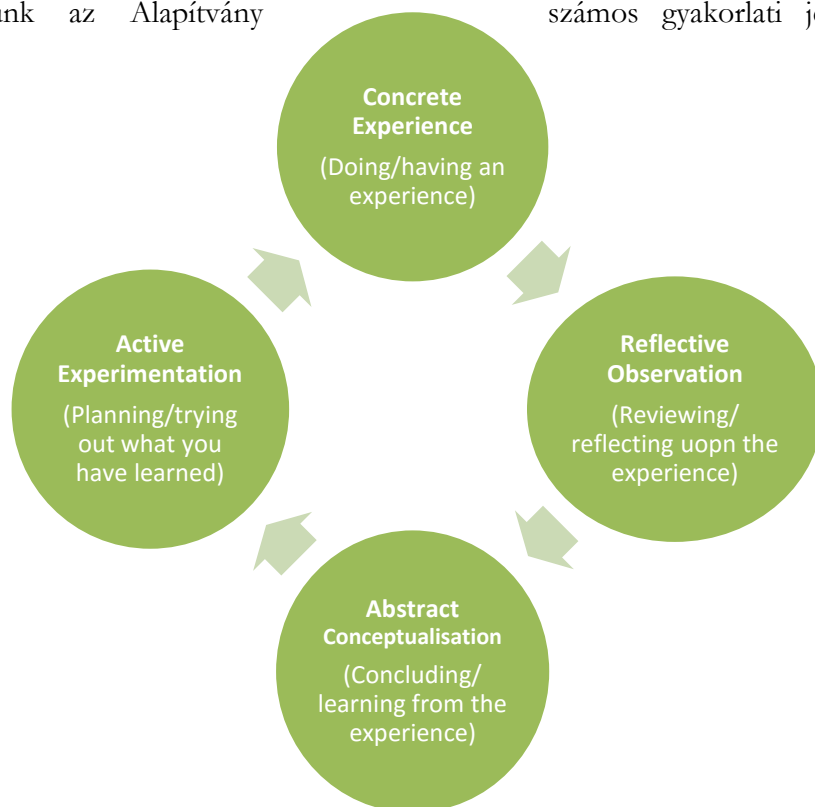
Levezetési módszerek

A Tim Parry Johnathan Ball Foundation for Peace különféle levezetési módszereket alkalmaz annak érdekében, hogy minden résztvevők számára elérhetővé tegye a tanulást, az egyedi igényektől vagy a tanulási stílusoktól függetlenül.

Pedagógiai megközelítéseink mellett hangsúlyt helyezünk a **tapasztalati tanulás** értékeire és fontosságára is, hogy a megélt tapasztalatokat is hatékony tanulási eszközzé alakíthassuk.

Ennek eredményeként az Alapítvány tevékenységeiben David A. Kolb tanuláskutató tanulási modelljét alkalmazzuk, aki szerint **„a tanulás olyan folyamat, ahol a tudás a tapasztalat átalakulásával jön létre”** (1984).

Kolb tapasztalati tanulást leíró körfolyamata egyértelműen meghatározza a legfontosabb tanulási szakaszokat, melyeket beépítettünk az Alapítvány számos gyakorlati jellegű foglalkozásába és tevékenységébe.

Észre fogja venni, hogy a Szélsőséges párbeszéd tájékoztató csomagjában számos olyan gyakorlat és tevékenység található, amelyek a résztvevőket arra ösztönzik, hogy játékos feladatokat vagy tevékenységeket végezzenek (konkrét tapasztalat). Ezt követően a csoportnak válaszolnia kell egy sor kérdésre azzal kapcsolatban, hogy mi történt és ez hogyan befolyásolta a csoportot (megfigyelés visszatükrözése). A csoportnak ezután bizonyos aspektussal, például a csoportra tett hatással kapcsolatos kérdésekre kell válaszolni: „véleményetek szerint milyen következményei lennének, ha...?” „Mi lenne, ha az emberek mindig azt tennék, hogy...?” És így tovább (elvont fogalmak alkotása). Zárásként a műhelyfoglalkozásokon gyakran használunk utánkötő feladatokat vagy tevékenységeket, melyek lehetőséget adnak a csoportnak, hogy személyesen is átértékeljék a gondolkodásukat, vagy megpróbálják - például - másféleképpen megoldani a problémát (fogalmak aktív alkalmazása a gyakorlatban).

Erre jó példa a német segédanyagban Jimmy esete, ahol a csoportnak egy második alkalommal is át kell néznie a „Szavak” listáját. Az első alkalommal leírásokat társíthatnak a „szavakhoz”, melyek feltételezéseken, korlátozott információkon stb. alapulnak. A második alkalommal, miután „találkoztak” valakivel, akire a film során az összes felsorolt címkét ráaggatták, újra elvégezhetik a gyakorlatot, és lehetőségük nyílik rá, hogy meggondolják magukat és kívánság szerint áthelyezzék a címkéket. Ez egy lehetőség arra, hogy az újonnan tanultakat aktívan alkalmazzák a gyakorlatban.¹

Negatív viselkedések és attitűdök megkérdőjelezése

Megközelítésünk lényege, hogy a pártatlanság megőrzése mellett bizalmat és kapcsolatokat építsünk ki. Ez különösen érvényes lesz, ha a negatív viselkedéseket és attitűdöket kell megkérdőjelezni.

Az Alapítvány kifejezetten javasolja a **befogadó folyamatok** alkalmazását, melyek **ítéletmentes** interakciókon és megközelítéseken alapulnak. Időnként a résztvevők olyan nyelvezetet használhatnak vagy olyan eszméknek adhatnak hangot, melyek ellentétesek a csoport erkölcsi magatartásával (pl. rasszista kifejezések használata, az erőszak pártolása). Ilyen esetekben is a **megbeszélésre és a meggyőzésre** kell összpontosítani, nem pedig arra, hogy azonnal elítéljük az illetőt. Különbséget kell tenni a *viselkedés vagy az attitűd* (melyet megkérdőjelezünk) és a *személy* között (akit megpróbálunk bevonni a párbeszédbe). A fentiek miatt csak ritka esetekben alkalmazunk szankciókat, és ha mégis, akkor ezek célja a mindenki számára biztonságos környezet fenntartása, mely a felelősségre és nem a büntetésre helyezi a hangsúlyt.

¹ David A. Kolb, *Experimental learning: Experience as the source of learning and development* (Boston, MA, United States: Pearson FT Press, 2014).

A konfliktusok és a nehézséget okozó viselkedések kezelésére alkalmazott hagyományos módszereket tipikusan iskolákban és egyéb intézményekben alkalmazzák „jól bevált” megközelítésként, és ezek a módszerek a rosszul viselkedő személyek azonosítására összpontosítanak, akiket büntetéssel igyekeznek eltéríteni a hasonlóan negatív viselkedéstől. Ez a megközelítés eltávolíthatja azokat a személyeket, akik esetleg azt hiszik, hogy őket nem fogadja be vagy nem érti meg a közösség. Azt érezhetik, hogy igazságtalanul bánnak velük. Ráadásul egyes embereknek a kizárás könnyű megoldást jelent, hiszen ez leállítja a bevonásukra és elveik megkérdőjelezésére irányuló törekvéseket. Befogadó megközelítésünkkel arra törekszünk, hogy folyamatosan elérjük azokat a résztvevőket, akik az önkirekesztéshez vagy a negatív viselkedéshez nyúlva próbálják elkerülni a tanulási lehetőségeket.

Az alábbi példákban erős kifejezéseket, sértő vagy kirekesztő megjegyzéseket, valamint a kezelésükre hasznosnak bizonyult javaslatokat mutatunk be. Mindenki kipróbálhatja a saját környezetében felmerülő példákkal kapcsolatban is, hogy átgondolja, miként válaszolna ezekre az esetekre úgy, hogy a kirekesztés helyett a bevonást segítse elő, a sérelmes viselkedést azonban konstruktív módon megkérdőjelezze. Ezt megteheti az alábbi mezők kitöltésével:

Állítások, melyek elsöprő általánosításokat tesznek egy adott csoportról

pl. „Minden muszlim terrorista” vagy „Vissza kellene menniük oda, ahonnan jöttek”

Hasznos válaszok:

„Miért mondtad ezt?”

„Hány emberrel beszéltél/ találkoztál ebből a csoportból?”

Hazai példa:

Hasznos válaszok:

Nem odailló szavak vagy megfogalmazások

pl. „csicska vagy”, „kilincsrú”, „réti nigger”

Hasznos válaszok:

„Tudtad, honnét jön ez a kifejezés és mit jelentett eredetileg?”

„Tudod, hogy miért nem használják mások ezt a szót/ miért elfogadhatatlan manapság?”

Hazai példa:

Hasznos válaszok:

Sértő megjegyzések egy adott csoportról

pl. „Minden fehér rasszista”, „Nem bízatsz a cigányokban”

Hasznos válaszok:

„Honnét tudod ezt?”

„Én nem ezt tapasztaltam xxx csoporttal kapcsolatban.”

„Nehéz eset, ha emberek így beszélnek más csoportokról, mivel ez felerősíti az igazságtalan és hazug sztereotípiákat, melyek nem segítenek.”

Hazai példa:

Hasznos válaszok:

Egyéneket sértő megjegyzések

pl. „Olyan buzis”, „trampli”

Hasznos válaszok:

„Miért tettél ilyen megjegyzést?”

„Milyen érzés, ha mások tesznek rád olyan megjegyzést, ami nem tetszik neked?”

Hazai példa:

Hasznos válaszok:

Egyéb válaszok a nehéz párbeszédre és nem helyénvaló megjegyzések

pl. „Már megint itt tartunk”, „Egy szót sem akarok erről hallani”, „Nem vagyok rasszista, de...”

Hasznos válaszok:

„Nem félték kimondani azt, ami szerinted helyes, de belegondoltál abba, hogy ez a megjegyzésed milyen hatást tesz másokra?”

„Nyilvánvaló, hogy erősen hiszel ebben - el tudnád mondani, miért?”

„Miért gondolod, hogy megkérdőjelezem azt, amit mondasz?”

Hazai példa:

Hasznos válaszok:

Tréning a trénereknek - A program áttekintése

Cél:

- Eszközöket biztosítani az országos főoktatók számára, akik a Szélsőséges párbeszéd foglalkozásvezetőinek felkészítését végzik.

Célkitűzések:

- Megismertetni velük az **Alapítványnak a Szélsőséges párbeszédhez** való pedagógiai megközelítését, illetve azt, hogy ezt miként támasztja alá a programhoz kidolgozott anyag;
- Magabiztos **tudást kiépíteni** az anyaggal és annak felépítésével kapcsolatban;
- **Ellátni a foglalkozásvezetőket** azokkal az eszközökkel, melyek segítségével **magabiztosan levezethetik** a feladatokat;
- **Tudásanyag biztosítása** a jelen képzési programmal **releváns** témákkal kapcsolatban;
- Olyan **ismeretek és készségek** fejlesztése, amelyek a tevékenységeket használják ösztönzőként a releváns párbeszédre.

Kimenetelek:

A vezető a jövőben:

- Képes lesz leírni és elmagyarázni a képzési anyagok összeállításához alkalmazott pedagógiai megközelítéseket;
- Képes lesz átbeszélni a képzési kimeneteleket, valamint leírni a segédanyagokban szereplő tevékenységeket;
- Magabiztosan tölti be foglalkozásvezetői szerepét, és képes alkalmazni a legjobb gyakorlati megközelítéseket;
- Begyakorolja és elvégzi a kiválasztott segédanyagokban - különösen a saját országának kiadott anyagokban - szereplő gyakorlatokat;
- Megtervezi a foglalkozásokat a résztvevői számára;
- Képes lesz levezetni rövid foglalkozásokat;
- Képes lesz megbeszélni a gyakorlásokkal a lehetséges hibajavítási problémákat: „mit tegyen”, „mit ne tegyen” kérdéseket és a „Mi van ha” kérdések kezelését.

Tevékenység: Bárki, aki | Időtartam: 25-30 perc

Képzési célok:

- Ráhangolni a csoportot a feladatra, illetve bemutatni, hogy miként kapcsolhatók az interaktív tevékenységek a mindennapi életben jelentkező helyzetekhez.
- Arra ösztönözni a résztvevőket, hogy interaktívan működjenek együtt (a cselekvésen keresztül és a cselekvésre adott reflexiókkal tanulunk).
- Váltakozó lehetőségeket biztosítani a résztvevők számára a megfigyelés és a részvétel között.
- Lehetőséget adni a gyakoronokok oktatóinak, hogy bevonódjon egy tevékenységbe, megfigyelje azt és eltérő viselkedést váltson ki.
- Lehetőséget adni a gyakoronokok oktatóinak, hogy kollektíven reflektáljanak a közös tapasztalatokra.
- A tevékenység a középpontba és a figyelem keresztútjába helyezi a leendő foglalkozásvezetőt.
- Lehetőséget adni a gyakoronkok oktatóinak, hogy megvitassák az elszigetelődés elkerülése érdekében alkalmazott társadalmi mechanizmusokat. Például azt az energiabefektetést, mellyel az egyének igyekeznek elkerülni, hogy a középpontba kerüljenek.
- A változatok tekintetében (előzetesen megfogalmazott állítások, az utasításoknak megfelelő sorrendben) a cél az, hogy időt és teret adjanak a potenciális aggodalmak és aggályok megszűntetésének és megosztásának.

Szükséges források

- Egy terem, ahol elegendő hely van körbe állítani a székeket, és ahol a csoport akadály nélkül, vagyis viszonylag biztonságosan mozoghat.

Gyakorlati megfontolások a vezető számára (hely, csoport készenléte stb.)

- Előfordulhat, hogy egy résztvevő a kör közepére kerül, és semmi nem jut eszébe; ilyenkor szükség lehet rá, hogy emlékeztesse a „Buli” szabályra (lásd az utasítások 7. pontját alább).
- A játék nagyon „energikussá” válhat; esetenként figyelmeztetni kell a játékosokat, hogy most nem rögbiről van szó!

- Esetenként a középre álló személyek által megnevezett fogalmak egy adott témával (például az öltözködéssel) kapcsolatos minőség vagy aspektus körül foroghatnak. Ilyen esetben a vezető betilthatja az adott kategóriát.
- A vezetőnek „ki kell javítani” a kört, ha egy adott mozgás megtöri a vonalát.

Utasítások

1. Álljon a kör közepére. Mindenki más leül, és nem maradhat üres szék. A székek között ne legyen nagy hely.
2. Magyarázza el, hogy ez egy körforgó játék, ahol mindenkinek egyszerre kell reagálni.
3. Figyelmeztesse a csoportot, hogy legyenek óvatosak és játék közben figyeljenek oda a többiekre is.
4. Magyarázza el a csoportnak, hogy egy igaz állítást kell mondaniuk magukról, de úgy kell kezdeni, hogy „Bárki, aki...”
5. Mindenkinek, akire érvényes egy jelző vagy hasonló élménye volt, egy másik székre kell átülni. A játékosok nem ülhetnek vissza a székükre és nem foglalhatják el a szomszédos székeket sem.
6. A foglalkozásvezető azzal kezdi a feladatot, hogy kimondja: „Bárki, aki...”, majd tesz egy igaz állítást magáról.
7. Ha valaki középre kerül és nem jut eszébe semmi, akkor mondhat csak annyit: „buli”, és akkor mindenkinek meg kell mozdulni.
8. A mozgás lehetőséget ad a foglalkozásvezetőnek, hogy elfoglaljon egy időlegesen megürült széket.
9. Így valaki a kör közepén marad, akinek egy igaz állítást kell mondania magáról.
10. A foglalkozásvezető hagyja a folyamatot a maga útján haladni, amíg elegendő esemény bekövetkezik.

Kikérdezés:

- Milyen volt közepén állni?
- Mit láttál, a többiek milyen stratégiákat alkalmaztak annak érdekében, hogy ne kerüljenek középre?
- Meglepett bárkit is az, amit tettek vagy láttak?
- Volt, aki nem mozdult meg, amikor kellett volna?
- Milyen viselkedést figyeltél meg másoknál?

Amíg a kikérdezés zajlik, Ön vagy a segítője írhatnak egy listát a megfigyelésekről, mivel ez hasznos lehet a folyamat rögzítéséhez, de arra is alkalmas, hogy egy későbbi szakaszban emlékeztesse a csoportot a tanultakra.

Köszönje meg a csoportnak az eddigi részvételt, és mondja el, hogy a következő szakasz is hasonló lesz, de a mozgások között néhány szót kell mondani arról, ki miért mozdult meg.

Bárki, aki: Speciális állítások a vezetők képzéséhez

Ezt követően - a vezetők képzése érdekében - a feladatot egy rövid kikérdezés után folytatni kell, ehhez azonban a vezetőnek az alábbi állításokat kell felolvasni:

1. Bárki, aki látta a filmeket
2. Bárki, aki a filmeket érdekesítőnek találta
3. Bárki, aki egyszerűnek találja, hogy kisebbségekről beszéljen egy csoport fiatalal
4. Bárki, aki úgy gondolja, hogy az európai menekültválság problémákat okoz
5. Bárki, aki attól tart, hogy a szélsőségek témája lezárja a beszélgetéseket
6. Bárki, aki időnként megtartja magának a véleményét a rasszal, a vallással és a bevándorlással kapcsolatban
7. Bárki, aki azt gondolja, hogy egyszerű levezetni ezeket a folyamatokat a fiataloknak
8. Bárki, aki szeretne többet tudni

Minden kör (állítás) után a vezető megkérdezheti az embereket, miért mozdultak meg vagy maradtak mozdulatlanok. Ez lehetőséget ad a megbeszélésre, illetve a csoporton belüli szereplőknek (gyakornokoknak és vezetőknek) arra, hogy megosszák egymással a példákat és csökkentsék a feszültséget, ha ez szükségessé válik.

Oktatási pontok:

Ez a tevékenység kiszámíthatatlan módon ad lehetőséget a résztvevőknek, hogy a csoport többi tagja előtt beszéljenek, így megtapasztalhatják, milyen lehet résztvevőként szerepelni a feladatban.

A vezetők arra is felhasználhatják ezt a tevékenységet (különösen a „speciális állítások” pontot), hogy nyitott párbeszédet indítsanak képzésen belül, a filmekkel kapcsolatos leckékkel kapcsolatban. Gyakran megesik, hogy a pedagógusok aggodalommal vagy fenntartásokkal foglalkoznak az ilyen témákkal, de az is megesik, hogy túlságosan nagy önbizalommal kezdenek neki. A feladat hasznos lehetőséget kínál a pedagógusoknak, hogy felismerjék és megbeszéljék ezeket a kérdéseket - de a főoktató is felmérheti vele, hogy a pedagógusok mit éreznek a filmekkel és a felmerülő témákkal kapcsolatban.

Foglalkozásvezetőként lehetősége lesz „modellezni” a résztvevők segítő célú kezelését és bátorítását. Ezt hasznos lehet figyelembe venni, ha arra kerül sor, hogy a foglalkozásvezetőknek kell levezetni ezt a gyakorlatot. Felteheti nekik az alábbi kérdéseket:

- Szerintetek mit kell figyelembe vennem, amikor ezt a feladatot használjátok?
- Hogyan tudnátok másként felhasználni?
- Milyen más típusú kérdéseket tennétek fel, vagy milyen állításokat fogalmaznátok meg?

Ebbe a mezőbe írhat hasznos megjegyzéseket a foglalkozás levezetésével kapcsolatban!

Tevékenység: Zip Zap Zop | Időtartam: 15 - 20 perc

Képzési célok:

- Segít megteremteni a fókuszot.
- Előmozdítja a kommunikációról folytatott párbeszédet.
- Azonosítja a jó kommunikációhoz szükséges készségeket.
- Azonosítja a reakciókat, melyeket visszautasítás esetén érezhetünk.
- Lehetővé teszi a valós élethelyzetek alapján születő asszociációkat.

Szükséges források

- Egy terem, ahol a csoport kényelmesen körbe állhat.

Gyakorlati megfontolások a vezető számára (hely, csoport készenléte stb.)

- Egyes résztvevők zavarban lehetnek a kezdeti előkészületeknél, és alacsony energiájú mozgást, illetve cselekvést generálnak.
- Minden mozdulatot be kell mutatni, illetve egyesével be kell gyakorolni a játék hivatalos megkezdése előtt.

Utasítások:

A foglalkozásvezető elmagyarázza, hogy a játékban három kézmozdulatot használnak, melyeket a szavak kimondásával egyidejűleg kell végrehajtani: az első szó a Zip, a második a Zap, a harmadik a Zop. A mozdulatokkal az energia átszáll az egyik személyről a másikra, és a játék során bárki, bármikor fogadhat egy mozdulatot. A játék nehéz és gyors. A feladat jellegéből adódóan a szabályokat teljesen egyértelműen el kell magyarázni.

Első lépésként a foglalkozásvezető mutassa be sorban az összes mozdulatot.

- ZIP: Kezek együtt oldalra lendülnek.
- ZAP: Kezek együtt, fejmagasságban, a kör másik oldalán álló személyre mutatnak.

- ZOP: Kezek fel, miközben azt mondja: „Ártatlan”.

Mindegyik kézmozdulathoz egy szó (ZIP, ZAP és ZOP) társul, melyet hangosan kell kimondani a mozdulattal egy időben.

A ZIP végigmegy a körön (óramutató járásával egyező vagy ellentétes irányban) és irányát csak a ZOP változtathatja meg. ZOP szóra tilos egy másik ZOP szóval válaszolni, csak akkor lehet ZOPPOLNI, ha előtte ZAPPELTEK. Megeshet, hogy egy ZIP két ZOP közé szorul be. Ilyenkor hasznos a ZAP, melyet bármikor szabadon lehet használni, mivel ez átvág a körön.

A csoportnak először a ZIPet kell begyakorolni mindkét irányban, mivel ezt gyorsan és energikusan kell elvégezni. Ha a csoportnak már jól megy a ZIP, akkor lehet bemutatni a ZOPot (ez utóbbi az egyetlen mozdulat, amely megváltoztathatja a ZIP irányát), amivel a ZIPet eltéríthetik az ellentétes irányba. Amikor a csoportnak már nem okoz gondot a ZIP és a ZOP, be lehet vezetni a ZAP mozdulatot. A ZAP átvág a körön (bárkihez érhet, a ZAPPER közvetlen szomszédjait kivéve).

Az ismétléshez:

- A ZIPek oldalra mennek.
- A ZAPok bárkihez, a ZAPPER szomszédjait kivéve (oda csak ZIPet lehet küldeni), akiket nem lehet ZAPOLNI.
- Nem ZOPOLHATSZ ZOPOT.
- És nem ZOPOLHATSZ ZAPOT.
- Vagy nem ZAPOLHATSZ vissza egy ZAPOT.

Ez a játék elég trükkös, mivel nem lehet megjósolni a következő lépéseket. Követni kell a cselekményeket és elkerülni a hibákat, nem lehet hosszasan előre tervezni és mindig reagálni kell.

Kikérdezés:

- Milyen készségekre van szükség ehhez a játékhoz?
- Meglepett bárkit is az, amit tettek vagy láttak?
- Volt valakinek kedvenc mozdulata vagy művelete?
- Mit jelenthet a ZIP a valós életben (vagyis a csoport mentalitásában)?
- Mit jelenthet a ZAP a valós életben (vagyis a célzásban vagy a bevonásban)?
- Mit jelenthet a ZOP a valós életben (vagyis az elutasításban)?

- Hogyan reagálnak az emberek az elutasításra?

Oktatási pontok:

Ez a tevékenység nagyon hasznos képzési eszköz, mivel egy sor olyan viselkedést és választ vált ki, melyet mindenki megtapasztalhat és átélhet, aki a játékban részt vesz. Emellett segíti a képzésen kívüli feszültségek és frusztrációk megbeszélését és megvitatását.

Ez a tevékenység nagyon hasznos az interaktív foglalkozások és műhelymunkák levezetésével megbízott foglalkozásvezetők felkészítéséhez, mivel bemutatja a „feldolgozás” természetét; a játékban történtek megbeszélése és ezek összekapcsolása a való életben előforduló eseményekkel pedig segít feltárni a valós helyzeteket és kihívásokat.

Ebbe a mezőbe írhat hasznos megjegyzéseket a foglalkozás levezetésével kapcsolatban!

Tevékenység: Tárd ki a karom | Időtartam: 10 - 15 perc

Képzési célok:

- Ez a tevékenység lehetőséget ad a foglalkozásvezetőnek a csoport felkészítésére, olyan alternatív stratégiákat és viselkedésformákat javasol, melyek különböznek a kihívásokra és frusztrációra adott ösztönös válaszoktól és szokásoktól.
- A tevékenység során ezeket a viselkedésformákat biztonságos környezetben tapasztalhatják meg, illetve lehetőség nyílik arra is, hogy megvitassák a „valós életben” előforduló hasonló eseményeket.
- Friss gondolkodásra és kreatív problémamegoldásra ösztönöz.
- A tevékenység lehetőséget kínál a cselekvő személy és a cselekedet közti különbségeket.
- A feladat bemutatja, hogy bizonyos problémamegoldások elfogadhatatlanok.
- A gyakori frusztráció oda jutathatja a csoportot (vagy a benne lévő személyeket), hogy feladják a játékot és ne próbálkozzanak tovább. Megfelelő tudással és érzékenységgel kezelve ez nagyon hasznos tanulási tapasztalat lehet.
- A tevékenység révén a foglalkozásvezető ítékezés nélkül kezelheti a helyzetet.
- A feladat a tájékoztató csomag része.

Szükséges források

- A tevékenységhez elegendő hely kell ahhoz, hogy a foglalkozásvezető a csoport elé álljon.

Gyakorlati megfontolások a vezető számára (hely, csoport készenléte stb.)

- A foglalkozásvezetőnek úgy kell elhelyezkedni, hogy jól lássa az összes résztvevőt; elegendő hely legyen azoknak, akik beszállnak a játékba.
- A vezetőnek biztosítani kell azt is, hogy a teljes csoport lássa egymást így nem szakad meg a folyamatos figyelem.
- Ha a csoporton túlságosan eluralkodik a lelkesedés, a foglalkozásvezetőnek kell egy kissé lehűteni a hangulatot. Ezt megteheti egy „biztonsági” szóval, melynek kimondásával a vezető szünetelteti a játékot. Mivel ebben a változatban nincs fizikai kontaktus, a biztonsági szót a figyelem helyreállítására lehet használni.

Utasítások

1. A vezető mondja el a csoportnak, hogy a feladat problémamegoldás lesz. A csoport dolgozhat csapatként, hogy megosszák az ötleteket, vagy az egyének is megpróbálkozhatnak a megoldással.
2. A vezető is a tevékenység résztvevője, ugyanakkor vezetője is.
3. A vezető a csoport előtt áll, és elmondja nekik, hogy ő (a vezető) összefonja a karját, és így is tesz.
4. Ezt követően a vezető mondja el a csoportnak, hogy meg kell próbálniuk rávenni őt arra, hogy ne tartsa így a kezét. Az lesz a feladatotok, hogy megpróbáljatok rávenni arra, hogy ne kulcsoljam össze a karom”.
5. A szabályok nagyon egyszerűek. A csoport (teljes egészében vagy egyénekenként) megpróbálkozhat egy sor különféle taktikával, de semmilyen módon nem érhetnek a vezetőhöz. Ez azt jelenti, hogy nem érinthetik meg a vezetőt, és semmilyen tárggyal nem érhetnek hozzá.
6. A vezető csak akkor engedi le újra a karját, ha egy résztvevő kinyújtja felé a kezét, mintha kézfogáshoz készülné.
7. Lehetséges, hogy egy sor különféle magatartást és stratégiát kipróbálnak, a vezetőnek azonban ezeket el kell utasítani, és csak akkor nyújthatja ki a kezét, ha az egyik résztvevő kézfogással próbálkozik.
8. *Elfogadható változat lehet, hogy a vezető kinyújtja a kezét, ha egy résztvevő (kézzel) felkínál neki valamit (például cukrot, egy kis játékot, tollat vagy ajándékot).*

Kikérdezés:

- Mi történt a gyakorlat alatt?
- Milyen taktikákat használtak? És miért?
- Milyen feltevésekkel állnak hozzá az emberek egy probléma megoldásához?
- Mikor következett be a változás?
- Mi akadályozta meg (vagy segítette) az embereket abban, hogy valami mással próbálkozzanak?
- Hogyan kapcsolódik ez a gyakorlat ahhoz, amit a filmben láttunk? (ez egy utalás arra a filmre, amelyet a résztvevők a gyakorlat korábbi részében megtekintettek)
- Hol látunk arra példát, hogy az emberek frusztrálttá válnak, ha nem kapják meg azt, amit akarnak?

A záráshoz köszönje meg a részvételt.

Oktatási pontok:

Ez a tevékenység bizonyos szintű frusztrációt válthat ki. Ezzel egy időben egy sor különféle, a frusztrációval és az agresszióval kapcsolatos magatartás és manipuláció bekövetkezhet.

Ha úgy tűnik, hogy a csoport valószínűleg nem „oldja meg” a feladványt rövid időn belül, akkor a vezető kisebb alcsoportokra bonthatja a nagycsoportot. Ezek a kisebb csoportok kigondolhatják és megtervezhetik az új stratégiákat. Ezzel lekerül a nyomás az egyénekről.

A tevékenység semmilyen szempontból nem egy teszt; olyan stimulus, amely létrehoz egy folyamatot.

Ha a foglalkozásvezető úgy dönt, hogy kiképezi a résztvevőket egy megoldásra, akkor azt úgy kell elvégezni, hogy bátorítsa a részvételt. A résztvevőket utalásokkal és célzásokkal lehet a megoldás felé terelni. Ha a vezető egyszerűen elmondja a megoldást, azzal a tanulás egy része elvész.

A megbeszélés lezárásakor fontos, hogy a vezető elmagyarázza, hogy sok különböző helyzet adódhat, sok különböző emberrel, akik más-más stratégiákat és taktikát használnak.

Ebbe a mezőbe írhat hasznos megjegyzéseket a foglalkozás levezetésével kapcsolatban!